

**Stanowisko Zarządu
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 12 lutego 2021 r.**

w sprawie: **wdrażania podejścia LEADER (RLKS – rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność) w nowym okresie programowania 2021-2027**

W roku 2021 przypada w Polsce 15-lecie powstania wielu Lokalnych Grup Działania (LGD), a tym samym jubileusz 15-lecia wdrażania podejścia LEADER na obszarach wiejskich. W trakcie tych kilkunastu lat LGD stały się rozpoznawalnym podmiotem wspierającym aktywność lokalną na wsiach i w małych miasteczkach w wymiarze nie tylko społecznym, ale również w coraz większym stopniu - gospodarczym. W bardzo wielu miejscach w kraju zawiązały się prawdziwe, oddolne partnerstwa lokalne, które przez lata swojej działalności wsparły ogromną liczbę lokalnych inicjatyw w skali mikro, budując jednocześnie sieci trwałych relacji i porozumień na rzecz rozwoju. Efekty tych działań przyjmują skalę coraz większych liczb, opisywanych jako wskaźniki tworzonych miejsc pracy, rozpoczynanych lub rozwijanych działalności gospodarczych, stworzonych miejsc do uprawiania turystyki i rekreacji, przedsięwzięć z zakresu ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego i wielu innych. W samym tylko województwie śląskim w ciągu ostatnich kilku lat, w ramach interwencji działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 wspartej zasobami przedsiębiorców, samorządów oraz organizacji obywatelskich powstało m.in.: 1003 miejsc pracy, 491 nowych firm oraz 384 obiekty infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.

Głównym czynnikiem sprawczym umożliwiającym osiągnięcie ww. efektów obok aktywności samych LGD, a przede wszystkim ich członków były w miarę stabilne warunki, w jakich partnerstwa te mogły się rozwijać na przestrzeni całego tego okresu. Organizacje te, realizując dotychczasową działalność, w wielu wypadkach w sposób istotny rozwinęły się przy tym kompetencyjnie, potrafiąc niejednokrotnie sięgać i umiejętnie łączyć wsparcie ze środków różnych funduszy i programów. Wyrazem tego rozwoju są deklaracje istotnej części LGD w zakresie gotowości do wdrażania wielofunduszowych strategii w okresie programowania 2021-2027.

Śląski Związek Gmin i Powiatów od lat popiera wielofunduszowy kierunek rozwoju podejścia LEADER/RLKS jako instrumentu terytorialnego, stwarzającego o wiele większe i bardziej komplementarne możliwości wdrażania lokalnych strategii rozwoju. Popieramy również aktualną propozycję Resortu, aby w nadchodzących latach na obszarach wiejskich w Polsce to LGD były zaangażowane we wdrażanie koncepcji inteligentnych wsi (Smart Village), jako podmioty doskonale zorientowane w lokalnych uwarunkowaniach, potencjałach, ale jednocześnie problemach i barierach.

Samorządy lokalne wspierały LGD zarówno na etapie ich tworzenia w pierwszych latach członkostwa Polski w UE, a następnie rozwijania działalności - także w trudnych momentach przejściowych między okresami programowania, kiedy grupy nie mogły liczyć na stabilne, zewnętrzne finansowanie lub wsparcie to było mocno ograniczone. Jest rzeczą oczywistą, iż w gronie ponad 300 podmiotów LGD, nie wszystkie odnosiły takie same efekty, funkcjonowaniu części z nich towarzyszyły momentami różne problemy, ale w zdecydowanej większości przypadków w ramach istniejących partnerstw udało się osiągać niepodważalne, pozytywne i wymierne rezultaty. Należy zauważyć, iż w kolejnych okresach programowania na przestrzeni tych kilkunastu lat stopniowo ograniczano rolę samorządów, czyniąc je w perspektywie finansowej 2014-2020 potencjalnymi beneficjentami jedynie niewielkiej, marginalnej wręcz części środków w ramach lokalnych strategii rozwoju. Działania te były o tyle niezrozumiałe, iż samorządy zawsze działały i działają na rzecz swoich wspólnot i swoich obszarów, a nie dla własnego, partykularnego interesu.

Dlatego z dużym niepokojem odbieramy aktualne propozycje Resortu przedstawione w projekcie uchwały nr 208 Komitetu Monitorującego PROW na lata 2014-2020 zgodnie z którymi, rola i znaczenie gmin w strukturach partnerstw LGD mogą ulec dalszemu ograniczaniu (m.in. rezygnacja z obowiązkowego członkostwa gmin w LGD jako osób prawnych). Chcemy zauważyć, iż jakakolwiek strategia rozwoju lokalnego wdrażana na obszarach wiejskich w Polsce bez szerokiego zaangażowania i poparcia lokalnego, w tym również ze strony lokalnego samorządu nie będzie mogła zostać wdrożona w sposób zapewniający maksymalną efektywność i synergię z innymi działaniami realizowanymi na danym obszarze. Rozumiejąc jednocześnie potrzebę poprawy konkurencyjności lokalnych strategii rozwoju apelujemy o wprowadzanie rozsądnych rozwiązań w tym obszarze, które z jednej strony będą pozwalały na kontynuację, a najlepiej rozwój działalności dobrze funkcjonujących partnerstw (które mogłyby zostać ocenione pod kątem osiągniętych dotychczas efektów) odnoszących konkretne rezultaty, a z drugiej będą pozwalały na wprowadzenie niezbędnych korekt, przy czym te drugie – zgodnie z ideą podejścia LEADER - powinny mieć charakter czysto oddolny, nie zaś narzucany z poziomu centralnego czy regionalnego.

Jednocześnie biorąc pod uwagę aktualną propozycję poszerzonego zakresu interwencji działania LEADER w stosunku do obecnego okresu (m.in. poprawa dostępu do infrastruktury publicznej, ochrony zdrowia, zielona gospodarka, czy przeciwdziałanie zmianom klimatu) przy równoczesnej zmniejszonej aż o około 2/3 alokacji dla przyszłego działania LEADER w Planie Strategicznym Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (w projekcie PS WPR 2023-2027 to kwota 231 mln euro zamiast 787 mln euro w PROW 2014-2020), a także fakultatywnego charakteru instrumentu RLKS w projektowanej aktualnie Umowie Partnerstwa, a tym samym dużego prawdopodobieństwa, iż w wielu regionach kraju pozostanie on wyłącznie instrumentem monofunduszowym (tj. bez udziału dodatkowych środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego), apelujemy do Kierownictwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi o istotne zwiększenie alokacji finansowej ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich z poziomu minimalnego 5% do poziomu co najmniej 10%. Tylko istotne zwiększenie proponowanej aktualnie, radykalnie ograniczonej puli środków pozwoli realnie – a nie tylko punktowo – wdrażać metodą LEADER pozytywne zmiany we wsiach i małych miasteczkach naszego kraju.

Śląski Związek Gmin i Powiatów

Piotr Kuczera
Przewodniczący Związku